(Z... ...)

Рік II. ч. 242. (397) Пятниця, 31. жовтня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-30 РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81	„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung. Administration; Reichsstrasse 34. Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.	ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол. Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Безупинний похід на Кримі

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 30. 10. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На півострові Кримі німецькі війська переслідують безупинно побитого ворога. Місцевий спротив його резерв зломано, при чому захоплено знову кілька тисяч полонених та нові гармати.

Підчас переслідування ворога в Донецькому басейні дійшли німецькі та союзні війська широким фронтом до горішнього бігу Донця.

В ході успішних офензивних дій між озерами Ільмен і Ладога захопили частини повзів у смілому випаді ворожий панцирний поїзд та велику кількість полонених.

Найтяжча артилерія сухопутніх військ обстрілювала з добрим успіхом важні з військового погляду споруди Петербурга. Успішні нічні налети летунства звертались на Москву та Петербург.

У північній Африці німецькі боєві літаки бомбардували англійське летовище на схід від Марса Матрук та порт у дельті Нілю.

Поодинокі англійські літаки скинули останньої ночі бомби на північно-німецькі побережжя, але шкід не зробили.

Підполковник Галянд, командант одної летунської ескадри, добув свою 90 і 91 перемогу в повітрі.

—o—

„Два народи, одна війна — завтра два народи, одна перемога"

ПРОМОВА ПАВОЛІНІЯ.

РИМ. — На одній з численних маніфестацій на різних площах італійської столиці з нагоди 19 роковин походу на Рим — у вівторок говорив також італійський міністер народньої культури Паволіні. Обоснованій певності перемоги оси не має англійсько-американська пропаганда, так заявив він, нічого протиставити, хіба тільки ілюзоричну надію на заломання внутрішнього фронту оси. Одна-одніська з тисячів маніфестацій в сьогоднішньому дні вистане, щоб висміяти казки Райтера, лондонської або бостонської радіо [illegible] і. Безуспішному змаганню розколоти вісь італійський нарід протиставить слова: „два народи — одна війна", які завтра будуть звучати „два народи — одна перемога". Всупереч безцільній і глупій спробі робити різницю між фашистами і італійцями, гуртується італійський нарід однодушно довкола свойого Дуче.

Словам міністра Паволіні відповідали часто бурливі вияви вірности своєму Дуче.

—o—

„Перемагати!" — ось доручення Мусолінія для молоді

РИМ. — У Паляццо Венеція відзначив Мусоліні в середу, в приявності членів уряду, великої фашистівської ради та проводу партій, переможців у змагання молоді на культурному, мистецькому, спортовому і ремісничому полю. Він підбадьорив їх до дальшої праці підкреслюючи, що всі сили мусять бути спрямовані на одну одиноку ціль: „перемагати!"

—o—

Крим — ключ до Чорного моря

БЕРЛІН. — Крим, що його назвав англійський майор Гестінґс у своєму радіовому коментарі дня 22. жовтня „ключем до Чорного моря", має 24.000 кв. км. простору. Звичайно означують його як півостров, але з військового погляду — це скоріше остров, бо три боки неправильного чотирокутника обмежує Чорне море, четвертий, до Озівського моря, хоронений своєрідним сухопутнім заливом. Тут менш більш за 100 км. довгою косою Арабат простягається т. зв. Сиваш, плитке, солоне прибережне море, якого вигляд зміняється після кожночасного стану води. Тому то Крим прикріплений тільки одним боком чотирокутника до суші. Але й тут простягаються прибережні озера, залишаючи один єдиний твердий доступ у виді шийки Перекопу, широкої на кілька кілометрів. Це корисне положення Криму використали були вже кримські татари, викопуючи впопорек шийки глибокий рів, що давав змогу легко боронитися. Одначе царі прилучили під кінець 18-го століття Крим до Росії і перекопська шийка втратила своє значіння. Вона не грала вже ніякої ролі і підчас походу німецьких військ у 1918 р., бо ніхто не ставив тут опору. Тепер большевики зробили все, щоб цю вузину зробити нездобутною. Сильна, глибоко розложена оборонна система, мала внеможливити кожний наступ. А проте німецькій піхоті у співпраці з летунством вдалося вибороти всупереч несприятливій природі та всупереч завзятій обороні ворога вступ до Криму.

—o—

ДІЙДЕ ДО КРІЗИ В АНГЛІЙСЬКОМУ КАБІНЕТІ?

СТОКГОЛЬМ. — Лондонський „Таймс" пропонує у вчорашній вступній статті, щоб змінити кількох міністрів, тому, що людина з вулиці невдоволена з сьогоднішньої політики уряду.

АМЕРИКАНСЬКИЙ НИЩИЛЬНИК „КІРНІ" НА „ПОЛЮВАННІ НА ПІДВОДНІ ЧОВНИ".

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції у вівторк запитали Рузвелта про дальші подробиці випадку з нищильником Злучених Держав „Кірні". На питання, що нищильник робив у тій хвилині, коли його поцілено, президент відповів, що „Кірні" був на „полюванні на підводні човни".

Щоб память і слава не пропала

Українці ніколи не були прихильниками большевиків. Героїчні змагання за волю, що довгі літа не вгавали на українських землях були цього найкращим доказом.

І тоді як у корінній Московщині все проходило тихомирно, то на українських землях лилася кров, горіли села, кипіла боротьба спершу української армії, опісля повстанчих загонів — поки пекольна видумка жидо-комуни, голод не поклав жахливих покосів від голодової смерти саме на цій найплодовитшій землі. Та й ці мільйонові жертви не згасили надії на волю, не зломили цього спротиву до решти. Нарід залишився цілий і залишилася віра.

Те саме було і за 22 місячної окупації в Галичині. Населення не горнулось до большевиків, таксамо ненавиділо їх, їхні порядки та їхню владу. Слухали большевиків чи служили їм лише ті, які мусіли боячись залишитися з родиною без хліба, або таки страха ради — щоб не попасти на Сибір чи Соловки або під т. зв. „стєнку".

Та були й винятки, бо де їх немає. Були такі, що ласі на карієру й доходи — не жахались деморалізувати рідну дитину, цуратися святих переконань, ломити хребет і нагинати його в інших. Вони раді були вислугуватись і прислугуватись, величати большевицьких божків, оспівувати „рідного Сталіна", калічити мову, захлистуватися большевицькими „лозунгами" і т. д.

На щастя цих „татарських людей" було обмаль, їх кожний знає, бо їх можна почислити й нині на пальцях.

Загал народу держався гідно, чесно, а навіть — героїчно, зокрема героями було духовенство гр. кат. Церкви. Ця верства галицької суспільности не оглядаючись на всі ці наслідки, зайняла супроти большевиків таке становище, яке веліло їй зайняти сумління, свідомість обовязку супроти Церкви і Народу. І тому треба це не лище підкреслити, але й з гордістю ствердити, що галицьке духовенство, ідучи за геройським прикладом своїх Владик, з повною посвятою в найтяжчі хвилини з честю видержало на становищі, тоді як навкруги шаліла буря, як кожний священик був виставлений не лиш на глум і наругу, але й на дошкульні шикани і пониження від большевицької влади та її опричників, а подекуди і на цю справді нікчемну атаку „большевиків" власного хову, які на сором і ганьбу — на приказ большевицької влади, — виганяли священика з приходства, переміннюючи його домівку на „клуб", інакше місце гидких оргій. Бували нп. випадки, що в деяких селах замикано церкви, щоб їх відтак, буцімто згідно з волею загалу переміннити на кіна, чи місця плюгавих забав і видовищ. Що правда такі села рідко траплялись і рідко траплялись такі одиниці, охочі виповнити в 100% або і більше прикази большевиків. За те по всіх селах і містах священики терпіли нужду, тому, що большевики, щоб переломити хочаби пасивний опір духовенства, нищили його екзистенцію і лище завдяки парохіянам воно ледве животіло.

А проте, всі ці злидні, це безнадійне та

безвихідне положення — виселення, тюрма, моральні тортури не вгнули греко-кат. духовенства перед азійськими „переможцями" і не було ні одного випадку заломання чи навіть скривлення душею. Навпаки, з повною вірою і посвятою, невгнутою волею воно твердо стояло на стійці, непохитно служило Церкві і народній справі, приймаючи на себе всі удари й несло на собі цей страдальний хрест. Чимало священиків свідомо переплатило цю свою поставу здоровям, а навіть і життям, та з дороги, з цього тернистого шляху ніхто на мент не зійшов. За це належиться гр.-кат. духовенству повсякчасна шана і подяка. Його це заслуга, що в тому найгрізнішому менті воно держало так високо цей прапор правди, чести й віри, що лікував вболілі душі, що не дав защепити в народі тієї жахливої отрути. Окрема пошана і вдяка для Владик і Митрополита, справжніх князів Церкви, які наражувались найбільше. Відомо, що Екс. Митрополит навіть протестував проти большевицького виховання в школах і то офіційно виступив із цим протестом перед владою.

Без сумніву, час загоїть рани, які большевики завдали, Та память тих усіх мучеників не сміє пропасти.

Хай же ці спільні терпіння, що то Їх Церква наша і ввесь нарід перетерпіли, тим сильніше скріплять цю єдність Церкви й народу у спільних зусиллях, у спільній праці та вірі в краще завтра. А на повсякчасну память визволення з неволі треба признати день 22 червня, церковно-народнім святом для вшанування памяті тих, що з большевицьких рук смерть мученицьку понесли, при тому подбати, щоб в кожній громаді на цю памятку поставлено хрест дубовий із відповідним списом жертв. Також у середині церкви повинна бути вмурована така таблиця. Крім цього повинна вийти й велика памяткова книга, про ці часи большевицької навали, щоб память і слава не пропала.

Роман Гамчикевич.

—o—

У безконечній черзі...

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ 800 УКРАЇНСЬКИХ ВЯЗНІВ У ПІДВАЛАХ УМАНСЬКОЇ ТЮРМИ.

Львів, у жовтні 1941.

При кінці вересня ц. р. знайдено в підземеллях тюрми в м. Умані довгий і широкий підвал, вхід до якого був завалений різними речами, дровами, бочками, сміттям та землею. В цьому підвалі лежало понад 800 помасакрованих трупів, у тому числі коло 30 жіночих. По докладному розгляді показалося, що ці жертви кровожадного НКВД — це б. вязні великої тюрми в Чорткові, яких большевицькі посіпаки вивезли звідти 2. липня (це був уже другий транспорт) і погнали в напрямі на Скалу — Камянець Подільський, Винницю — Умань, де їм і зробили страшний кінець.

З цього величезного транспорту нещасних вязнів, що начислював до 1.000 осіб, спаслися чудом тільки одиниці. Один з таких чудом урятованих оповідав Вашому кореспондентові про тернистий шлях чортківської групи вязнів та їх трагічний кінець таке:

Нас усіх вивели з Чорткова 2. липня і стали гнати на схід. У танспорті було до 1.000 осіб, переважно молодих інтелігентних людей, вже до-краю виснажених довгомісячною слідчою тюрмою з усіми її жахливими практиками. Гнали нас не тільки енкаведисти, але й озброєні в кріси та револьвери цивільні жиди, що знущалися над нами всю дорогу. А дорога ця була страшна і кривава. У велику спеку, що тоді панувала, без води, без хліба, без відпочинку гнали нас большевицькі бандити наче худобу на заріз, обставивши довкола штиками, наганами та скорострілами. Коли ми переходили попри яку річку чи став, нас заганяли туди, а що людей палила жага, то багато пило навіть брудну, смердючу воду, від якої небавком хворіли і падали. Таких з місця і без ніякого милосердя розстрілювали та покидали в рові.

Ми йшли все далі і далі, піддержуючи один одного на дусі та підтримуючи слабших фізично, хоч і найсильніші з нас ледве волікли ногами. Так перейшли ми Скалу над Збручем, потім Камянець на Поділлі, потім Винницю і дійшли вкінці (19 липня) до Уманя. В останніх днях очі всіх горіли від спраги, майже всі були вже в підгорячковому стані, але все ж усі леліяли в душі думку про те, що нам таки пощастить урятуватися, що наше визволення недалеко...

І прийшло визволення, але яке страшне, яке жахливе! Одну ніч ми відпочивали, а 20. липня душегубці стали охриплими голосами викрикувати: „Виходи по пять осіб!" Так пятками стали стягати нещасних у підвалля тюрми, де під несамовите, довгогодинне гудіння моторів по звірськи вбивали одну пятку по одній. У тому підвалі уманської тюрми знайшло смерть, як пізніше показалося, понад 800 вязнів, головно людей з Чортківщини і сумежних повітів.

*

Стільки наш інформатор, несамовите оповідання якого навели ми тут у скороченні. З інформацій, зібраних серед українського громадянства в Чортківщині виходить, що з тої групи чортківських вязнів вернулося до міста і рідних сіл всього кільканадцять. Можливо, що якась кількість вернулася до сусідних повітів (Копичинці, Теребовля, Бучач, Заліщики, Борщів), звідки арештовані сиділи теж масово в чортківській вязниці. В кожному разі в Умані ствердженo понад усякий сумнів, що трупи в підвалах тамошньої тюрми — це вязні чортківської тюрми. Похорон тлінних останків чортківських мучеників відбувся в Умані 6. жовтня при участі всього населення міста. Так у тій історичній місцевості виросла нова велика могила, що криє в собі кості найкращих синів і доньок Чортківщини та сумежних повітів.

Нижче подаємо список тих закатованих в Умані вязнів, при яких знайдено якийсь документ (акт обвинувачення, присуд, військова книжечка. Таких трупів було 84. При всіх інших трупах не було ніякого документу, або якщо і був, то його годі було відчитати (трупи були вже в повному розкладі). Ось список розпізнаних вязнів із чортківської тюрми, закатованих в Умані:

1. інж. Петро Турула, ур. в Теребовлі 1907 р. 2. Микола Квасниця, абсольвент Богословської Академії у Львові, ур. 1913 р. в Джурині, пов. Чортків. 3. Микола Сисак, абітуріент, ур. в Джурині. 4. Федьків Зеновій з Кривенького. 5. Бережанський Омелян з Кривенького. 6. Брухаль Стефанія з Гадниковець. 7. Білинський Віктор з Товстенького. 8. Сороківський Роман з Товстенького. 9. Величенко Микола. 10. Мастій Іван. 11. Гончар Михайло. 12. Очеретний Антін. 13. Солтис Володимир з Улашковець. 14. Глембіцький М. 15. Бала Осип з Коцюбинець. 16. Савицький. 17. Гончар Микола, ур. 1921 р. 18. Угрин Антін. 19. Маслів Михайло. 20. Каратник Степан. 21. Колода Іван. 22. Михайлюк з Гадинковець. 23. Маслів Антін. 24. Ковальський Ярослав з Чорнокінців Великих. 25. Коваль... Миколаєвич з Пробіжної. 26. Гейда Дмитро. 27. Цилинський Степан. 28. Шевчук М. А. 29. Осадца Й. А. 30. Кучорський П. М. 31. Дяк Е. А. 32. Боднар І. Д. 33. Баран В. М., ур. 1921 р. 34. Литвинюк Д. П. 35. Глух І. Г. 36. Іванців Д. Ю. 37. Яремко Й. С. 38. Сороцький. 40. Хаба. 41. Грабець. 42. Домплишин. 43. Яницький. 44. Федорців. 45. Гаврилишин. 46. Гуцал Е. С. 47. Головінський Д. або О. І. 48. Олійник П. С. 49. Голодівський П. Я. 50. Мельник М. С. 51. Провальний І. П. 52. Третяк В. Я. 53. Голубович В. К. 54. Любінецький І. К. 55. Малицький Л. Я. 56. Медвідь М. Н. 57. Процьків Л. або Р. С. 58. Гребенюк Е. С. 59. Скоропада П. 60. Казановський Богдан. 61. Волохатюк (Л) А. 62. Галяс. 63. Ковяк Г. І. 64. Манько П. А. 65. Цимбалюк М. М. 66. Загородний. 67. Царук П. Е. 68. Грегоращук П. М. 69. Саган (Соган) А. 70. Марук. 71. Юркевич Евген (пашпорт з Городища). 72. Обнявка Павло Ілліч. 73. Диць (або Гець) Ілько з Золотого Потока. 74. Запорожець А. П. з Василькова. 75. Царук з Чорткова. 76. Федорович (польський документ). 77. Телепко Іван Дан. з Чорткова. 78. Михайлюк, 79. Шурґот. 80. Атаманюк. 81. Джолк. 82. Козловський. 83. Коротник. 84. Козак.

Всі ці закатовані вязні були засуджені в Чорткові 17 травня 1941 на високі кари, переважно від 5 до 10 літ. Та замість вязниці чи праці в таборі — до них пристосували найвищий вимір кари: їх після 18-денної страшної мандрівки по звірськи розстріляли.

З вичислених тут 84 жертв большевицького звірства тільки тлінні останки першого у списку, а саме інж. Петра Турули, найближча рідня (жінка і брат), що шукала за ним по всій звільненій Україні, перенесли в рідну Теребовельщину і похоронили в селі Деренівці. Всі інші лежать у збірній могилі в Умані. Нехай-жеж рідна земля всім цим Мученикам за святу українську справу буде легкою!

Львовянин.

Подяка Віктора Емануїла і Дуче

БЕРЛІН. — Король Італії і Албанії та цісар Етіопії відповів сердечною телеграмою з подякою на телеграфічні побажання Фірера з нагоди 19 роковин походу на Рим. Дуче переслав Фірерові телеграму, в якій він висловив волю Італії іти і боротися разом з Німеччиною аж до перемоги.

—o—

Побажання Фірера з нагоди турецького держ. свята

БЕРЛІН. — З нагоди турецького державного свята Фірер переслав телеграфічно президентові турецької республики свої побажання.

Гратуляційні телеграми для Генерал-Губернатора д-ра Франка

КРАКІВ. — З нагоди других роковин Ген. Губернаторства дістав Ген. Губернатор д-р Франк гратуляційні телеграми від Фірера, райхсмаршала Герінга та шефа Головного Командування Німецьких Збройних Сил ген.-фельдмаршала Кайтля.

—o—

Совіти про окружування

СТОКГОЛЬМ. — Совіти намагаються судорожно вмовити в Англію і Злучені Держави Америки, що без огляду на знищення 260 дивізій, вони все ще мають резерви. В одному такому комунікаті, виданому для заспокоєння лондонських і вашинґтонських приятелів, трапилося большевикам прикре призвання. Цілі сотні — слухайте і дивуйтеся! — мають вправлятися в гострому стрілянні і восних атаках. Особливо мають вправлятися у „боях з окруженням".

По таборах

Кому пощастало в літі побувати в Галичині чи взагалі на наших етнографічних теренах, цей напевно зустрічав довгі валки людей, що тягнулись безладно в куряві доріг. Вже здалеку вони впадали в очі. Їх постава різко різнилася від вольної лави, що її зустрічаємо на наших землях.

Большевицькі полонені! Проминаючи їх, напружено шукаєш в обличчях. Чи в цій жовто-зеленій масі блисне щось рідного? Чи є якісь признаки свого у погляді чи типі?

Їх майже нема. Байдужно дивляться скісними очима узбеки чи носаті вірменські обличчя. А все інше, дрібне й вихудле, залякано зиркає вбік. Ідуть підтюпцем марні постаті в дрантях, вируділих одягах, безвладно котиться вперед валка тупої безнадії.

Стоїш хвилину на місці, дивлячись їм у слід. Що це сталося із здоровим хліборобським народом? Багато з нас памятає ще з світової війни могутні постаті козаків та добре вбрані ряди піхоти. Селянин Великої України корисно відбивав тоді своїм типом від збідованого галицького. А тепер? Нема навіть порівнання між нашим — невеликого росту та кріпким дядьком, — із цими, замореними в дитинстві постатьми.

Безконечна жовто-зелена валка котиться далі і вливається в свої табори. Здавалось би, що вона вже недоступна для нас за потрійною огорожею дротів.

Та атмосфера табору діє інакше. Народ розміщується по землянках і бараках, групується по „землячествам". Спершу це ще одна сіра маса, але по декількох днях уже вирізняються гурти.

— Українці? — розказує німецький старшина на запит про наших земляків у таборах. — Так, вони впадають в око. Коли закликати охотників до таборових робіт, найбільше зголошується українців. Вони взагалі найрухливіші. При кожній таборовій події виходять із бараків, цікавляться. Правда, мабуть і найбільш запальні й непосидющі.

— У порівнанні з ними інші народи інакші. Східні племена — узбеки, кіргізи — пасивні й ліниві. В них здається навіть проблиску думки нема.

У другому таборі вже перевели відділення українців. Вони дістали окремий барак. За кілька днів уже змінився його вигляд. Над входовими дверями в дереві примітивно виріблений тризуб, на стіні висить портрет Кобзаря, мабуть витятий із якоїсь газети. В бараку порядок, долівка чисто виметена. Навіть подвіря перед бараком — із браку інших прикрас — вилюжене камінчиками у взір. У цьому бараку постійно майструють. Примітивним знаряддям, як загострений цвях чи тупий клин, гиблюють, допасовують, різьблять.

Поміж українцями зокрема вирізнюються галичани. Вже зовнішній тип їх відмінний, бо хоча змаргані трудом дороги, проте краще рослі та відживлені. І найцікавіше — що й краще одягнені. Чому воно так? Здавалось би, що вбрання в совітській армії діставали однакове. Та галичани зберегли його майже в цілості. Хоч як нераз важко було двигати шинелю серед літньої спеки, все ж не покинули її серед дороги, не проміняли за дрібничку. Знали, що треба на зиму оглядатись. А інші не так. Совітське виховання вбило навіть примітивну ініціятиву самозбереження, що діє в усіх людей, а передусім у звірят...

Таборове життя пливе своїм ходом. Реєстрація, потім таборові роботи, часом вихід поза табор на роботу. Відміну вносить газета „Нова Доба", така незвична для загалу. Більшість таборів уже має Богослужения раз у місяць, або й кожної неділі.

Вістка про те, що будуть полонених українців звільняти, розійшлася в половині вересня. Та заки поголоска стала рішенням, проминуло ще трохи часу. Не всі ще освоїлись із нею та й невідомо, чи перед приходом зими всіх удасться звільнити.

Та звязок із таборами вже є. Український муж довіря має доступ до табору, приглядається полоненим, часто й кермує їх освідомленням. Через нього передають поодинокі УДК допомогу, що її складають самочинно громадяни — в харчах, одязі і книжках. Через його руки пливе жива течія співчуття й опіки—від західних українців до далеких східніх братів, що несподівано знайшлися між нами. Добре, якщо вони відчувають її, оту теплу, братню руку, що простягається до них через дроти. Може й це поможе їм вирізнитись із жовто-сірої совітської маси. **бур**

Берлін про заяву державного шефа преси д-ра Дітріха

БЕРЛІН. — У військових кругах німецької столиці підкреслювано сьогодні знова заяву державного шефа преси д-ра Дітріха, яку він недавно склав перед представниками тутешньої преси. Згідно з тією заявою похід на Сході вже вирішений. В звязку з тим пригадують тут німецько-французьку війну з р. 1870/71 і вказують на це, що тоді після зайняття Седану війна була також вирішена, хоча не закінчена. Коли прийняти, що обчислення британських і американських знавців правдиві (вони подають ефективну силу активних совітських армій на 300 дивізій), тоді залишиться ще 40 дивізій, які можна би протиставити Німеччині. Але навіть тоді, коли б Совіти мали ще 100 дивізій до диспозиції, то по думці тутешніх військових кругів їх знищення на фронті довгім 1200 км. мусить бути без порівнання легше, як передтим знищення 300 дивізій. Про дотеперішні втрати большевиків заявили тут сьогодні вечером, що принайменше 6 мільйонів їх найкращих сил вже не входить більше в рахубу для дальшого ведення війни. Те, що Совіти можуть ще кинути з гарнізонів у запіллі, це уважають в тутешніх кругах знавців, гарматнім мясом.

Релігійні свята в Парижі і Раймс

ПАРИЖ. — Під патронатом архиєпископа в Парижі, кардинала Сішара, відбулися в Парижі і в Раймс величні релігійні маніфестації. Вони були присвячені в Парижі памяті мученика і першого єпископа французької столиці Сен Дені, якого тут особливо шанують. В осередку поминальних служб стояла торжественна процесія довкола старовинної базиліки Сен Дені. Крім цього перебував кардинал у Раймс, щоби в тамошньому катедральному соборі відправити торжественну Службу Божу за патрона французького короваційного міста, св. Ремігія. Значіння цієї церковної маніфестації підкреслює ще факт, що на ній було приявних шість єпископів: із Шальон, Суасон, Амієн, Бове, Леман і Невер. Монсіньор Грант, єпископ з Леман, член Французької Академії виголосив проповідь на тему значіння патрона для міста під теперішню пору.

Двадцять шість

(Із щоденника б. совітського старшини).

Передруковуючи цей фейлетон з київського „Українського Слова" (ч. 24), зазначуємо, що в ньому описана очевидцем масакра українських вязнів у Щирці, про яку вже писав і список яких подав у „Краківських Вістях" наш львівський кореспондент. — Прим. Ред.

Районове містечко, — недалеко Львова, нічим не різнилося від решти західньо-українських малих міст, хіба що воно занадто в болоті і його загальний вигляд надто жидівський.

Село Острів, що безпосередньо притикає до містечка, має далеко кращий вигляд. Широка вулиця, замаєні зеленню подвіря, біленькі хатки, потім городи, а далі різнобарвні килими посіяного збіжжя. Якось просторніше було в Острові, вільніше було вдихати повітря, коли, прямуючи зі Щирця, минаєш кінотеатр, за яким починалася широка вулиця з двома рядками селянських будівель. Містечко з власниками — жидами викликало огиду. Хотілося скоріше добратися до себе, в Острів.

З початком німецько-совітської війни обличчя цих двох сусідів радикально змінилось: в той час, коли село всім єством говорило, що воно чекає гостей, містечко хололо, ніби викинене з вогню залізо. Де ділися ті самозадоволені жидівські обличчя? Чому такий переполох, розгубленість?

Трохи далі за площею була розквартирована військова інженерна частина. Велика сіра глиба касарень зєднує Щирець з другим селом — Лани. На цвинтарі, що поруч з касарнями, формувалися нові відділи рекрутів з довколишніх сіл. Навколо зібралося безліч жінок і дітей, які прийшли попрощатися зі своїми батьками, чоловіками, братами. Плач і ридання роздирали повітря. Зосереджений, мовчазний погляд рекрутів говорив про їх упевненість в чомусь, про якусь рішучість. Ось і закінчене формування — люди дістали однострої і шанцевий інструмент (зброю бачите мали одержати в дорові).

Завтра похід. Вечоріє. Площа місточка порожня, лише під будинками стоять окремі люди, чогось вичікуючи. З відчинених дверей і вікон виглядають жидівські обличчя, ніби шукаючи очима рятунку від ще невидимої, але виразно назріваючої небезпеки. Біля міцевого комітету партії стоять озброєні в кріси в цивільних одягах „оборонці". Раптовно з протилежної сторони площі прорізує тишу постріл. Озброєні кидаються вростіч. Навкруги пустка. Якийсь жид вилазить пізніше спід мосту, весь у багні, у закачених штанах. Він прямує бігом через площу до фотографії. Пізнаю — це тутешній фотограф. Згадавши, що в нього лежать ще з травня забраковані мої фотографії, доганяю його й вимагаю вернути їх мені зараз, не переробляючи. Питаю:

— Звідки й чого ви тікали?

— Та як же? Адже ж стріляють.

— А хто це й на кого стріляв?

— Бандити! Їх, бачте, так багато... всі навколишні селяни — це одні бандити.

— Ні, ви щось говорите таке з переляку. Не може бути, щоб усі люди були бандитами.

Жид замявся, з підозрінням подивився на мене, на мій військовий одяг і зачав говорити, що фотокартки не такі вже погані... Але ж більше турбували його інші справи... — Ой, як підете від нас... Що то буде? Нас тут переріжуть...—Я виявив повну байдужість. Мене так мало цікавило, що з ним може статися.

Ніч здалася надто темною для червня. Зорі де-не-де миготіли, немов бажаючи більш розпалитися і хоч трохи замінити сяйво місяця. Але марно. Коротка і темна ніч взяла верх і прикрила своїм ковром усе навкруги. Місяць немов знаючи, що має статися цієї ночі, затягував себе хмарами. В повітрі носився настрій жаху. Щось має бути...

Вартові нашої інженерної частини були здивовані ревом загадкової сирени авта, що нісся без перерви з темноти. І я зацікавився безупинним гуркотом, вийшов із касарні та пішов на звук машин. Переходжу місток і чую, що авто зовсім близько. Ще сотня кроків і вже можна було розпізнати якесь чорне чудовище у дворі міліцейської стайні. Це безперервне гуркотіння серед нічної тиші своєрідно впливало на нерви. Аж ось чую приглушені кроки і голос: „Кто ідьот?" — відповідаю: „Свої". Поруч зі мною вявляється якийсь низенький плюгавенький енкаведист. Дізнавшись, що я з інженерної частини і що частина стурбована шумом, він швидко запросив мене до стайні і зажадав допомоги кількох червоноармійців. Виявилось, що вони мали б виносити трупи розстріляних. У здивованні

На Волині

(Докінчення) (Від нашого кореспондента).

Другого дня, на Покрову, були ми на архиєрейському богослуженні в Покровській церкві. Прегарно співав в українській мові хор, бездоганно правив службу арх. Полікарп, гарну змістом проповідь виголосив українською мовою проповідник. Церква була переповнена.

Між іншим почули ми, що в єктенії, крім арх. Полікарпа, поминається митрополит Діонізій.

Велика цінність міста Луцька — це руїни замку князя Любарта. Імпонують ці руїни своєю старовиною й історичною документальністю. Особливо головна, вже пощерблена зубом часу, вежа з віздовою брамою. Замок від війни не потерпів.

Ще одним історично-цікавим місцем у Луцьку є православний цвинтар. Похований на ньому наш міністр, невтомний діяч і письменник Модест Левицький. На чорному мармуровому памятнику є бронзовий портрет Покійного (великої схожости) і напис: „Модест Левицький. * 24. VII. 1866, † 16. VI. 1932". Тільки. Там же похований генерал Армії УНР Олекса Алмазов (1886—1936) і є спільна могила двох українських летунів із написом: „Тут спочивають вічним сном тлінні останки двох летунів Української Повітряної Фльоти, поляглих в останніх визвольних змаганнях в 1920 р. Земля Вам пером, Сини України". На надгробній плиті над цими летунами висічений величезний тризуб. Могила, як і ввесь цвинтар, дуже занедбані.

Півтори тисячі жертв большевицького НКВД поховані в іншому місті, у величезній братській могилі коло тюрми. Майже всі волинські села висипали в себе памяткові могили в память замучених і замовили в Луцьку бетонові памятники, на яких виписані прізвища й імена жертв кожного села. Ми бачили ці памятники. На одному з них звернув нашу увагу напис: „Борцям за волю України. Бохонко Клим р. 1882 (це — батько), Бохонко Іван — 1910 р., Бохонко Микола — 1919 р. (сини його) і т. д.". Переважний вік замучених 20—22 р., хоч є й народжені в 1924 р. (17-літні).

Крамниць у місті (в правдивому розумінні цього слова), як ми вже згадали, мало. Є льокалі, де продають, нпр., звитки папіросної бібули (3-4 рублі книжечка), трохи яблук, груш — і т. п. Є тут також і українська книгарня — без книжок і без приладдя до писання. Може колись і торгуватиме книжками, а покищо — пустка. Жваво працюють тільки комісові крамниці; їх зустрінете на кожному кроці. Тут можете знайти все, що захочете, тільки не те, що вам треба. Крам випадковий і вживаний. Ціни дуже дешеві: фортепян 400—600 марок, самовар — 50 мар., футро — 500 марок. Каварень і цукорень нема. Трафік також. Тютюн і папіроски тут — люксус. Де-не-де можете натрапити на чорне листя міцного бакуну.

Є чимало сніданкових льокалів (ресторанами їх назвати не можна). Брудно, незатишно, але зїсти добрий обід можна. Коштує він — 10 рублів (2 зол.). На вечерю можете дістати порцію доброго мяса чи риби (8 руб.). Пива забагато (працює в місті аж два бровари). Горілки нема, пють самогон (шалено дорогий). В одному місці українська спілка ремонтує льокаль під велику каварню. Має бути репрезентативна і справді похожа на каварню. Там і тут відчиняються нові торговлі.

Життя Луцька переходить під знаком організації і кипучої праці над відродженням усіх ділянок громадської самодіяльности. Існує вже три банки: два — українські, один — державний. Над унормуванням життя в місті невтомно працює міська управа під головуванням посадника інж. М. Єрмолаєва. Місто Луцьк боролося з Рівним за репрезентацію окружного центру. Це питання вирішене в останніх днях на користь Рівного.

Над луцьким маґістратом повіває два прапори: німецький із свастикою і жовто-блакитний — український.

У Луцьку виходить тижневик „Український Голос". Організатором його, начальним і відповідальним редактором є енергійний молодий поетгаличанин, м-р Волод. Постригач. Газета має 18.000 накладу. В день виходу свіжого числа (вийшло досі 6 чисел) його буквально розхоплюють на вулицях. Часопис щоразу стає живішим і цікавішим. Редакція носиться з думкою видавати газету двічі на тиждень. Затримує тільки брак редакційних сил. Наклад „Українського Голосу" дуже високий, коли прийняти на увагу, що майже кожне місто Волині має свою газету.

Мова в місті переважає українська. По ній іде московська (малороси), потім польська. Жиди носять жовті круги на грудях і на плечах („сонце-Сталін"), мужчини-жиди мусять скидати шапки перед кожним військовим в однострою. Майже половина населення Луцька — жиди.

Назовні населення волинських міст має стиль большевицький: не пізнаєте, де інтелігент, а де селянин, чи робітник. Коли й зустрінете десь ліпше зодягнену людину, то можете бути певні, що це „закордонець". Тільки в неділю побачите дещо чистіші одяги.

Наука в школах почалася на всіх просторах Волині. Скрізь викладова мова — українська. В одному тільки Луцьку є початкові школи також з іншими мовами навчання: польською, чеською і російською. Цілковитий брак підручників. Думають укладати й друкувати нові підручники. Сили для цього знайдуться, є й фабрика паперу під боком (Полонне), але замісць того, щоб уже їх друкувати, ще тільки думають над їх уложенням.

Від кількох днів почалося звільнювання полонених українців із усіх таборів Волині й Г. Г. Усі дороги й шоси переповнені ними. Деяких приймають охоче селяни на роботи, більшість мандрує пішки до рідних околиць. Треба бачити ту радість і жвавість (на роботах цього не помітно), з якими наші полонені, тримаючи в руках перепустки, переходять містами. Випускають покищо тільки полонених-українців родом із Правобережжя. Населення радо допомагає їм харчами.

В Луцьку й інших містах є вишкіл української поліції. Щодня він переходить містом із-місця вправ із крісами на плечах та гарним співом на устах.

Тепер про оповідання місцевих людей, що побували в Києві. Говорять про великі знищення середмістя від заложених большевиками мін. Майже всі кращі будівлі знищені. Хрещатик у руїнах, які тепер спрятують. Пожеж від вибуху мін не було можливости гасити, бо водопроводи большевики знищили. На початках місто не мало ні води, ні електрики й відчувало дошкульно недостачу харчів. Тепер має вже електрику і воду. Трамваї пущені в рух, а з харчами щораз кращає.

З оповідань людей, що побували в містах на схід від Києва, виявляється, що большевики, утікаючи, нищили рішуче все на своєму шляху: запаси збіжжя, мости, дороги, стріляли худобу і свиней. Про стан доріг свідчить оповідання одного інженера, який їхав до Києва 7 годин, а дорогу від Києва до Полтави (200 км.) відбув упродовж 3-ох днів. Ця дорога кишить тепер від людей, що працюють над її упорядкуванням. Упродовж 3-х тижнів вона має бути приведена до нормального стану. У Полтаві другого ж дня по її здобутті вже висвітлювало німецьке кінофільми.

Чернигів знищений. Із архітектурних памятників збереглися княжий Спаський собор (XII в.), чудовий зразок Мазепиного барока — Єлецький манастир і Борисо-Глібський собор. Місто впало жертвою або вогню або бомб.

Цю кореспонденцію тяжко було передати до Кракова, бо пошта на Волині посилок за межі краю ще не приймає. Тому, замість їхати з Волині далі на схід, ми змінили свою маршруту: переїхали автом знову границю Г. Г., надалі лист і тепер їдемо в іншому напрямі: через Львів, Броди, Дубно, Винницю і Житомир.

О—д.

—o—

я ще не встиг йому пояснити, що червоноармійцями розпоряджається вартовий частини, або командант, як раптом відчинилися двері і до стайні втиснулись дві пари людей. Два цивільних і два енкаведисти, останні підтримуючи за комір свої жертви, поспішно ткнули їх у стійла для коней і, не даючи їм опамятатись, випалили у їх потилиці з наганів. Люди попадали ниць і корчились в передсмертних судорогах. Один з них, молодий, здоровий, чубатий, ще хрипів, і кат з вигуком „живуча сволоч!" послав йому ще одну кулю. Потім два міліціонери схопили трупів за ноги і виволікли геть із стайні. Кров хлюпотіла і заливала жертви, руки якось неприродньо заломились на спину.

Ніколи не бачив, ба, навіть не читав про щось подібне. Все це було для мене надто несподіване, раптовне. Авто несамовито ревіло, поки ті двоє ходили за черговими жертвами.

З трудом опанувавши себе, я спитав головного, аби тільки щось сказати: скільки мають розстріляти? Одержав відповідь: „26". Я пішов до касарні.

Спати в цю ніч не довелося: картина баченого і пережитого наповнила голову роями думок. Думав, думав і думав. Моя душа чула ту пролиту кров. Вона ніби будилась і твердішала. В думках росло і зріло переконання: Україна, моя батьківщина!... Це стріляли у неї. Стріляли не тільки тут і тепер... Стріляли цілі століття, з того часу, коли схопили нещасну у свої кігті кровожадні московські азіяти...

—o—

Фірер прийняв турецьких генералів

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА. — Фірер і Начальний Вожд Збройних Сил прийняв у своїй Головній Кватирі турецьких генералів Алі Фуада Ердена та Гусеїна Еркілета, які верталися з інспекційної подорожі по східньому фронті, що дав їм повну картину вражінь, зусиль та успіхів німецьких армій і їх союзників. Крім цього відвідали турецькі генерали Начального Вожда сухопутньої армії, ген. пол. маршала фон Бравхіча та шефа Начальної Команди Збройних Сил ген. пол. маршала Кайтеля.

Большевизм ворогом Европи ч. 1

БРІСЕЛЬ. — „Імперіялістичний большевизм є без сумніву ворогом Европи ч. 1, розбійником, якого муситься остаточно знищити, коли хочеться побудовати мир і безпеку Европи" — заявив президент Фінляндії, **Риті в розмові зі спеціяльним кореспондентом часопису „Суер".** Фінська армія творить твердий бльок проти ворога на сході. Риті називає совітський імперіялізм страшною небезпекою, яка скорше чи пізніше знищила би волю Фінляндії! Фінляндія мусить, так стверджує він, бути забезпечена раз на завжди перед цею небезпекою. Фінський президент вичислив опісля совітські домагання, які большевики поставили Фінляндії після московського диктату. В своїх дальших міркуваннях підкреслив Риті, що Фінляндія бореться за своє життя, свою волю і свою безпеку. В питаннях про життя і смерть нема ніяких компромісів. „Я думаю — заявив вкінці президент Фінляндії, що одного дня прийде час, коли ціла Европа, а навіть цілий світ пізнає великі заслуги, які Німеччина здобуває собі знищенням большевизму і цю прислугу, яку вона робить іншим цивілізованим народам. Большевицька небезпека була більша і грізніша, як більшість людей це гадає. Большевики створили за червоною границею воєнний інструмент, перед яким ніякий нарід між Балтійським морем і Атлянтійським океаном не був певний нападу. Ніколи від часів Джінгісхана не стояла Европа перед такою великою небезпекою. Ця загроза мусить бути остаточно знищена, щоби врятувати добро Европи і західню культуру.

—o—

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ЖОВТЕНЬ.

31. Пятниця — Луки ап.

ЛИСТОПАД.

1. Субота — Йоіла пр., Уара

— ВІД 1-го ЛИСТОПАДА Ц. Р. СКАСОВАНА РОЗПОРЯДКОМ ГЕН. ГУБЕРНАТОРА ПОЛІЦІЙНА І МИТНА ГРАНИЦЯ МІЖ ГАЛИЧИНОЮ ТА РЕШТОЮ ГЕН. ГУБЕРНАТОРСТВА, ТАК ЩО НЕ ТРЕБА ВЖЕ БУДЕ ОКРЕМОГО ДОЗВОЛУ НІ НА ВІЗД ДО ГАЛИЧИНИ, НІ НА ПРИВІЗ ГРОШЕЙ.

— БОГОСЛУЖЕННЯ в днях 31. X. і 2. XI. 1941 будуть відправлені в такому порядку: в пятницю 31. X. ПАНАХИДА ЗА ПОЛЯГЛИХ у православній церкві на Повіслі в год. 17.30, в гр.-катол. церкві в год. 19-ій; в неділю 2. XI. торжественна Сл. Божа в греко-катол. церкві в год. 9-ій рано, в православній також у год. 9-ій рано.

— ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ТОВАРИСТВА в Кракові відбудеться в неділю 2. листопада ц. р. при вул. Зеленій ч. 7, І. пов., АКАДЕМІЯ в 23-ті роковини Зриву. Початок в 17.30 год. Просимо явитися точно.

— ОЦИМ подається до відома, що Роман Маринович, кореспондент і представник української і німецької преси, переніс і веде своє бюро в городі Перемишлі, при вул. Францішканській ч. 13. Телеф. 10-48 і 10-50. 2848 1-3

Затемнення помешкань на терені Ген. Губернаторства обовязує від год. 17.30 до год. 720.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили громадяни з округи Белз (в золотих): Кооперативний Союз 200, УДК-Делегатура 25, Районова Молочарня 25, Українбанк „Народний Дім" 15, д-р Мизюк В. 20, д-р С. Козак 10, д-р І. Салагуб 10, о. І. Гела 5, суд. А. Свистович 5, суд. А. Слиж 5, м-р Я. Тарнавський 5, д-р І. Романків 5, о. Голічки 5, дир. торг. шк. А. Демчук 5, проф. Е. Демчук 5, м-р Ю. Козак 5, проф. В. Процик 5, М. Котис 5, О. Логінська 5, о. д-р Т. Вергун 5, І. Жук 5, упр. нар. шк. Г. Макітра 5, уч. С. Литвин 2, уч. М. Ткачук 2, уч. Є. Іванців 2, о. М. Кохалевич 1, м-р М. Мойсак 3, дир. К. Мигаль 3, дир. С. Федоришин 3, дир. В. Дяків 3, дир. В. Коваль 3, Г. Наконечний 3, П. Курило 3, о. М. Лишинський 6, Д. Яцишин 2, Р. Білянський 1, Я. Лесько 6, Я. Мойсак 20, С. Боднар 12 (за 4 місяці), М. Шугча 10, П. Олексюк 5, Б. Ґофрик 5, В. Петришин 5, М. Луцик 5, О. Завалюк 5, В. Малко 5, М. Решетило 5, Мизюк 3, С. Піка 3, С. Кульбіцький 3, А. Мизюк 3, І. Осеридович 2, І. Макух 2, Д. Онишкевич 2, А. Окпиш 2, О. Боргун 2, А. Бунда 2, В. Поліщук 1, А. Подольчук 1, Ф. Чумак 1, С. Мельникович 1, П. Стецюк 0.50, А. Ладвищенко 2, М. Слиж 2, О. Сухий 2, К. Величко 2, В. Топорівський 2, І. Дмитренко 2, Я. Годованський 2, Я. Данилів 2, О. Пархінь 2, П. Корольчук 1.50, М. Ґембарівська 1.50, Г. Петришин 1.50, М. Гладюк 2, Р. Гробельський 2.50, А. Заборняк 2.50, Р. Чайківський 3, О. Леськів 3, М. Слецька 3, О. Лісецька 3, Н. Котик 3, П. Муха 3, А. Пущалівський 3, С. Свидницький 3, Я. Гробельський 3, В. Кузьма 3, Л. Бадівський 3, Г. Лаврик 3, Р. Голічек 3, О. Кобак 3, К. Шиманський 1, Г. Наконечний 1, О. Мартинович 1, О. Біда 1, П. Гарах 1, В. Пархінь 1, М. Моргало 1, М. Лісецький 1, В. Лісецький 1, Б. Козак 1, В. Войтович 1, Д. Лісецький 1, І. Ґрунтас 1, С. Романів 5, В. Чубатий 10, М. Заворотюк 10, Т. Бриль 1, М. Салдак 1, Т. Гарасимків 2, О. Король 1.50, Ф. Ковалівський 1.50, І. Пилипчук 1, В. Винницький 15, М. Федорук 10, М. Мойсак 5, П. Зброжек 5, М. Криса 2.50, З. Петришин 2.50, С. Макух 2, В. Мекилита 1, І. Ситник 3, І. Бордун 1, А. Твардівський 2, збірка в церкві в Белзі 137.83, УОТ Василів 50, УОТ Кривиця 20, УОТ Жнятин 10, УОТ Ульгівок 20.

ОПОВІСТКА.

„Українське Видавництво" у Львові перевидало мою книжечку „Аве діктатор" двадцятитисячним накладом. Дякую редакторові п. Гупало за добру редакцію і оформлення — та одночасно доводжу до відома п. п. видавців, що я нікого не уповажнював: 1) перевидавати, 2) називати третє видання — другим, 3) „законспіровувати" автора за ініціяли.

Відповідний закон забороняє за життя автора розпоряджатися без його відома його працями. Цей закон (і звичай) обовязує, мабуть, і українців. Тому прошу всіх видавців та аматорів сценічних перерібок із чужих книжок — не турбуватися перевиданнями і перерібками моїх праць.

Ю. Горліс-Горський.

Берлін, 27. X. 1941 р.

Розпорядок у справі святкування „Всіх Святих"

КРАКІВ. — Розпорядком керманича головного відділу внутрішніх справ (Іннере Фервальтунґ) з дня 24. жовтня 1941, заряджено таке:

§ 1. а) Зогляду на потреби воєнного господарства пересувається день Усіх Святих (1. листопада) в цьому році як державне свято — згідно з розпорядком про свята в Генерал-Губернаторстві з дня 16. березня 1940 (Денник розпорядків Г. Г. ст. 108) — на неділю (2. листопада).

б) Церковні урочистості треба відкласти на цю неділю. В суботу 1. листопада слід обмежити церковні урочистості до розмірів святкувань підчас звичайних робочих днів.

§ 2. Спротиви, заклики або підмови проти цього розпорядку будуть покарані грошевою карою і вязницею, або одною з цих кар на основі § 2 другого розпорядку про свята в Ген. Губернаторстві з дня 19. травня 1941 (Денник розпорядків Г. Г., ст. 225).

—o—

Обмеження місця перебування в Ген. Губернаторстві

КРАКІВ. — Згідно з зарядженням Ґен. Губернатора, каратимуть смертю жидів, що безправно покинуть призначену їм мешкальну дільницю. Така сама кара зустріне кожного, хто свідомо примістить у себе жидів. Присуди в тій справі видаватиме надзвичайний суд (Зондерґеріхт).

Від оснування Ген. Губернаторства намагається його адміністрація, що має перед собою нелегке завдання, забезпечити всіми можливими засобами здоровя населення. Згодом виявилося що в великих містах головними носіями пошесних недуг є жиди і тому виросла потреба відокремити їх у замкнених мешкальних дільницях від арійського населення. У таких містах, як Варшава, виявилося швидко, яке доцільне було таке зарядження. А проте завважено, що поодинокі жиди оминають у різний спосіб законні приписи і пробують щораз залишити призначені їм мешкальні дільниці. Тому був Ген. Губернатор приневолений застосувати проти всіх, що уможливлюють переношення пошесних хворіб із жидівських дільниць, щоправда тверду, але справедливу кару. Нове зарядження не робить при цьому різниці між жидом, що виносить зародки хвороби з жидівської дільниці а тими, які дають жидам захист поза такими дільницями, хоч знають, що це заборонене та що в той спосіб причиняються до поширення пошестей у широких колах населення.

—o—

Вістки з Ватикану

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО. — У папській консисторії, що складається з кардиналів, сьогодні 18 опорожнених місць. Три з тих місць опорожнилися вже за володіння теперішнього папи Пія XII., зі смертю кардиналів Ґаспара з Праги, Шульте з Кельну та Лseparate Лярвія з Риму. Папа не передбачує скликання консисторії для іменування 18 кардиналів, як довго триває війна. В дійсності з тим скликанням не було б труднощів, бо в засіданню консисторії беруть практично участь тільки італійські кардинали, без закордонних, які прибувають до Риму тільки на конкляве при виборах нового Папи. Та труднощі в обсадженні опорожнених місць у чому іншому: від століть є в католицькій церкві звичай, що папська делеґація йде до ново іменованого кардинала, хоч би він був далеко в світі, і передає йому червоний кардинальський берет. Опісля новий кардинал чекає до найближчого засідання та їде в звязку з тим до Риму, щоб там дістати і кардинальський капелюх. Якщо передбачені іменування закордонних кардиналів, зокрема в Англії чи в Злучених Державах, то підчас війни ніяк нема змоги передати їм берети. Як зачувати в ватиканських колах, всетаки не виключене, що Папа скличе консисторію, щоб зробити кардиналами тільки тих прелатів курії, які мешкають у Ватикані. Папського нунція при Квиринали, монсиніора Борґоніні Дука, треба б уважати за прелата, що перебуває закордоном, бо він є не в Ватикані, а на італійській території в Римі. Серед 52 сучасних кардиналів є 30 італійців і 22 з-за кордону.

Німецьке летунство знову доказує свою вижчість

БЕРЛІН. — Німецьке летунство завдало важкі втрати у трьох останніх днях англійській постачальній плавбі. На морі біля Англії знищило воно вночі під 26 жовтня 3 торговельні кораблі загальної містоти 12.000 тон, чергової ночі затопило воно з конвойованого транспорту між Ди Бош та дельтою Гомберу вантажний корабель містоти 8.000 тон, а 27. X. вдень з конвойованого транспорту на схід від Ґріт Ярмавт — 2 чергові торговельні пароплави загальної містоти 11.000 тон. Отже впродовж 48 годин разом затоплено 31.000 тон торговельного тонажу. Крім цього воно ушкодило 4 торговельні кораблі так важко, що їх втрата дуже правдоподібна.

Англійці не були всилі перешкодити тим ударам німецького летунства у свою постачальну плавбу і якщо вони пробували атакувати норвезькі чи голяндські береги, область Каналу чи Німеччину, то переплачували ці спроби важкими втратами: над Німеччиною зістрілено вночі під 27. X. 9 англійських бомбовиків, а 13 чергових літаків, серед цього 2 бомбовики зістрілено у дні 27. X. Крім цього зістрілили німецькі стежні човни і ловецькі літаки, що забезпечували конвойований транспорт, два англійські літаки, так що англійці втратили за 24 годин 24 літаки.

Вищість німецького летунства виявилася і на Середземному морі, і то нетільки у дворазових налетах на військові обекти в Тобруку, але й у затопленні більшого англійського боєвого корабля, який поцілили бомбою біля північно-африканських берегів.

Попри це німецьке летунство піддержувало офензивні дії сухопутньої армії на сході. Воно бомбардувало зосередження військ, укріплення, кольони та транспорти совітів між Донцем і Доном, на фронті під Москвою, залізничі обекти на схід від Москви та Мурманську залізницю, а теж бараки на Рибальському півострові. В нічних налетах на Москву поцілено бомбами і Кремль. Врешті бомбардовано терен порту Керч при вході Озівського моря в Чорне море та затоплено тут торговельний пароплав містоти 3000 тон.

З українського життя

ПРАЦЯ УОТ В ЯРОСЛАВІ. — РЕЦИТАЦІЇ Ю. ҐЕНИКА-БЕРЕЗОВСЬКОГО.

З різних причин тепер слабше йде праця в усіх наших культурно-освітніх установах. І виїзд великої кількости молодших людей на схід і літня пора, а найважніша причина: велике зацікавлення й полонення всієї уваги нашого суспільства епохальними боями на Сході, що несуть визволення нашим східнім землям із жахливої неволі, спиняють нормальну та зрівноважену працю. Але все таки ця праця існує й ведеться в міру спроможности і навіть у літніх місяцях вона не вгавала. Тоді влаштовувано виклади про подорожі по наших західніх і східніх землях. Говорили про це пп. Матла і проф. В. Ґрех, а від серпня досі: д-р В. Бас, о. П. Голинський та інж. Палієнко. Всі прелегенти зазначували в своїх викладах велетенське значіння німецьких перемог та описували побут нашого нещасного народу під ярмом червоних гнобителів. Одні бачили тільки сумні сторінки, другі відкривали багато світлих, повних бадьорости й гарних надій. Розпочали від опису Львова (1-ий виклад), а закінчили враженнями з побуту у визволеному Києві. Д-р М. Терлецький обговорив у своєму викладі актуальну тепер тему „Край та еміграція".

При кінці липня вшановано память пок. Богд. Лепкого скромною жалібною академією.

Останньої неділі відбувся рецитаційний поранок загально відомого рецитатора Ю. Ґеника-Березовського, що приїхав до нашого міста на два дні і тут дав нашому громадянству змогу пережити хвилини справжньої естетичної насолоди. В суботу 25. X. ц. р. зібралась у салі кінотеатру „Уранія" молодь усіх 3 українських шкіл у Ярославі, що з найбільшим пієтизмом та зацікавленням вислухала небуденних рецитацій Ґеника-Березовського. Почав він рецитуванням творів Стефаника: Моє слово, Кленові листки, Сини, а далі виголосив Лепкого: Над рікою, Кордон; Олеся: Вам казано; закінчив „Довбушем" Федьковича. Не було кінця оплескам і виявам подяки й радости зібраних на салі учнів та учениць.

У неділю 2. X. зібралось уполудне старше громадянство. Програма рецитації була гарно й уміло підібрана та обмежувалась до творів Стефаника й Лепкого з тим, що рецитатор виголосив нариси Стефаника „Воєнні шкоди" і „Побожна", та Б. Лепкого „Молитва". У вечері 26. X. виступив ще раз Ґеник-Березовський у Радимні теж із рецитацією обох письменників.

Нема змоги в звичайному дописі проаналізувати докладно спосіб рецитування і враження рецитації. Ґеник-Березовський, що вже стільки років працює в цій ділянці мистецтва, завсіди перестудіовує своє чудове виголошення до найменших подробиць. Відповідною модуляцією голосу, глибоким відчуттям ніжних відтінків думок та почувань авторів, знаменитим передаванням діялогів він уміє стати дуже добрим посередником між поетом і слухачем, зворушити слухача, піднести на дусі та показати йому справжню вартість і глибину творів поета. Тому теж і всі приявні з почуттям великої приємности і вдяки покидали салю й дали цьому вислів своїми невтишними оплесками.

Увесь чистий дохід із обох виступів у Ярославі в сумі 215 зол. пожертвував рецитатор на фонд Допомоги Українському Студентству. Е. Г.

Молотов казав виїхати

ОПИС ВІДЇЗДУ ДИПЛЬОМАТІВ І ЧУЖИНЦІВ З МОСКВИ.

СТОКГОЛЬМ. — Обставини, серед яких несподівано візвано дипльоматів і майже всіх інших чужинців, щоби покинули Москву і виїхали до Куйбишева — описує тепер докладно Філіп Джордан у „Ню Кроникл", на підставі власних вісток „Стокгольм Тіднінґен". 15. X. Молотов дав наказ виїхати. Дипльомати і чужинці мали зібратися в 19-ій годині на головному двірці. Поїзд міг відїхати щойно в 2 год. вночі. Ніколи, — так заявив кореспондент „Ню Кроникл" далі — не переживала Москва такого замішання в комунікації, як це бачилося на Казанському двірці в Москві 12. X. Туди прибули амбасадори, посли, посольський персонал, журналісти, інші чужинці і частина совітських міністеріяльних урядовців, яких мали одночасно евакуувати. Опісля кореспондент порівнав цей образ з найбільш похмурими картинами Ґої. Пізно вночі витягнули поїзд, як говорить звіт дальше, кілька кільометрів з Москви і там стояв він аж до світанку. Дальша подорож відбувалась етапами з довгими перервами. Куйбишев тепер такий переповнений, що мало не трісне. Також московський балет переселився до Куйбишева. Британське посольство і британська військова місія перебувають у школі. Всі, з виїмком британського посла Крафорда Крипса, який одержав дві малі кімнати до своєї розпорядимости, мусять спати спільно у великих приміщеннях. Інші посли перебувають в одному будинку (названому Грандготель), в якому нема навіть лазнички.

Що коштував большевиків відступ із коліна Дніпра

БЕРЛІН. — У другій половині серпня мусили большевики покинути коліно Дніпра. Тоді добули німецькі війська Дніпропетровськ. У боях, що попередили відступ на лінію Дніпра, розбито на просторі на захід від Буга серед дуже тяжких совітських втрат 51, 130 і 164 стрілецькі дивізії, 96 гірську дивізію та 48 панцирну дивізію. Ця 48 панцирна дивізія не мала вже ніяких панцирних возів і діяла на фронті як дивізія піхоти. Коло Нового Миргороду на північний схід від Кірова знищено 223 стрілецьку дивізію, командант її попав у німецький полон. З 58 стрілецької дивізії залишилося ледве кілька сотень, що створили опісля кістяк для пізнішої відбудови дивізії. Коло Дніпропетровська ворог втратив 230, 273 і 275 стрілецькі дивізії, 26 кіннотну дивізію та 12 панцирну дивізію. Відступ большевиків з коліна Дніпра коштував їх 8 стрілецьких дивізій, 2 панцирні дивізії, та по одній кавалерійській і гірській дивізії.

—о—

Наказ Сталіна не поміг нічого

БЕРЛІН. — Большевицький старшина Сергій Михайлов, який попав у німецький полон зізнав, що 26 жовтня всі команданти совітських частин, які борються в області Калініна, дістали наказ Сталіна, мовляв, всі совітські команданти тамошніх частин будуть розстріляні, якщо їх війська не вдасться втраченого в користь німців Калінина відібрати до вечера 27 жовтня. Речинець, поданий у приказі минув і большевикам не вдалося відібрати Калініна. А що большевики взагалі нездібні до цього і Калінін раз на завсіди залишиться в німецьких руках, то згідно з приказом Сталіна, усіх командантів відповідних совітських частин мусять тепер розстріляти.

Большевики втратили три четвертини всього промислу

БЕРЛІН. — Обсаджування Донецького Басейну німецькими, італійськими та мадярськими військами поступає щоденно вперед. Краматорське має коло 100.000 мешканців і лежить на північний схід промислового басейну на залізничому шляху до Харкова і немов символізує цілий промисловий Донецький Басейн.

На місті Краматорське можна побачити як цілий промисл Донецького Басейну служив у першій мірі зброєнню. Це потвердив також перед кількома днями відобраний большевикам — Харків, найбільше промислове місто України, де електроіндустрія займала головне місце. З упадком Харкова і втратою електро-індустрії та нечинних фабрик у Москві і Петербурзі совітська електро-індустрія цілковито не існує. Беручи це все, можна ствердити, що три четвертини цілої промислової спроможности, а більше ніж половина збройової продукції сировини втрачені для большевиків по втраті спроможности працювати в Петербурзі, Москві та в Донецькому Басейні.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79